

Kisbér Város Önkormányzata

I. számú melléklet

Utasítás

**Pandémia (koronavírus fertőzés terjedése) esetén szükséges
cselekvési terv szabályozása**

Az Utasítás hatályba lépésének napja:

.....

Az Utasítás módosítva és egyeséges szerkezetbe foglalva:

.....

Az Utasítás alkalmazását kötelezően elrendelem.

I. Előzmények, általános tudni valók

Adatkezelő:

Név: Kisbér Város Önkormányzata
Cím: 2870 Kisbér, Széchenyi utca 2
Adószám: 15729693-2-11
Telefonszám: 06 34 352 360
E-mail cím: info@kisber.hu

A Nemzeti Népegészségügyi Központ beszámolója szerint a koronavírus egy légúti vírus, amely elsősorban emberről emberre, cseppfertőzéssel terjed.

A személyes higiénés és kézhigiénés gyakorlatnak valóban fontos szerepe van a megelőzésben.

Influenza pandémia során várhatóan körülbelül a lakosság 25-45 százaléka betegszik meg klinikai tünetekkel. Ez Magyarországon mintegy 2,5-4,5 millió influenza megbetegedést jelent egy 10-15 hétig tartó járvány alatt egy, vagy több egymást követő szezonban.

A magyarországi világjárvány során körülbelül 10.000 fő többethalálózásra lehet számítani. Egyéb légúti vírus, mint például az új koronavírus esetében várhatóan jóval alacsonyabb megbetegedési arányra lehet számítani. Ez a becslések szerint a lakosság 0,05-15 % érintheti.

Egy új koronavírus pandémia halálozási aránya előre nem prognosztizálható.

- a) fertőzés lappangási ideje 2-12 nap
- b) a koronavírus dominánsan cseppfertőzés útján terjed, köhögés, tüsszentés vagy beszéd során. A cseppfertőzéssel való terjedés közeli kontaktus (maximum 2 m távolságon belül) esetén valósulhat meg
- c) indirekt terjedés előfordulhat, amikor a vírus nem közvetlenül, hanem egy közvetítő közegen keresztül terjed emberről emberre
- d) közvetítő közeg a leggyakrabban vírusrészecskéket tartalmazó váladékkal szennyezett felület
- e) ezekben az esetekben a „piszkos kéz” fontos közvetítő szerepet játszik
- f) a fertőzött személyek már a tünetek megjelenése előtti napon fertőzhetnek
- g) a fertőzést követően nem mindig alakulnak ki jellegzetes klinikai tünetek
- h) a tünetmentes, vagy tünete szegény formában zajló esetek is fertőzhetnek
- i) a fertőzés lezajlását követően védettség alakul ki.
- j) az influenza szövődménymentes esetekben 3-7 nap alatt zajlik le

- k) a szövődmények fellépése esetén a gyógyulási idő ennél hosszabb ideig eltarthat

A hiányzási ráta a pandémia súlyosságától függ.

A munkahelyi hiányzások háttérében járványügyi kötelezés, betegség, beteg családtagok ápolása, valamint félelem a fertőzéstől állhatnak.

Magyarországon a járványhullám várhatóan 10-15 hét alatt zajlik le.

A világjárvány megfékezése, felszámolása, a betegek gyógykezelése az egészségügy feladata. Pandémia során az egyik legfontosabb üzenet, hogy az egészségesek folytassák szokásos tevékenységüket és tegyenek meg minden tőlük telhetőt azért, hogy megvédjék magukat a fertőzéstől, a betegek pedig maradjanak otthon, amennyiben komplikációk nem lépnek fel.

II. Cselekvési terv célja

A cselekvési terv célja a biztonságos működés érdekében tett intézkedések meghozatala, illetve az esetleges fertőzésből eredő negatív hatások lehetőségének minimalizálása.

A cselekvési terv meghatározza az Adatkezelő tevékenysége szempontjából:

- a) a kritikus területeket, azok feladatait, a tevékenységük ellátásához szükséges minimum feltételeket
- b) az ellátás fenntartásához szükséges kritikus létszámot
- c) az ezekbe a csoportokba tartozó személyek védelmét
- d) felkészülési időszak konkrét feladatait
- e) az intézményi, tárgyi és humán erőforrásokat
- f) a szervezeti és információs rendszert.

Pandémia idején az Adatkezelő túlélésének a kulcsa az alapvető funkciók fenntartása és a nem alapvető feladatok átmeneti felfüggesztése, halasztása.

A felkészülés idején meg kell határozni a krízishelyzet során minimálisan fenntartandó tevékenységek, és az ehhez szükséges munkaerőt.

Át kell gondolni továbbá azt is, hogy melyek azok a szolgáltatási elemek, amelyekre pandémia idején fokozott szükséglet alakulhat ki, és hogyan tud erre megfelelően felkészülni a szervezet.

A felkészülési terv további fontos eleme a működéshez szükséges humán erőforrás folyamatos biztosítására és koordinációjára vonatkozó intézkedések tervezése.

A kritikus munkaerő biztosításának eszközei:

- a) kritikus működéshez szükséges munkaerő fokozott védelme
- b) munkaerő pótlása belső átcsoportosítással
- c) helyettesítési terv meghatározása, munkaerő betanítása
- d) szükséges munkaerő biztosítása külső források bevonásával.

Humán erőforrás tervezése pandémia idejére:

- a) az Adatkezelőnek naprakész információkkal kell rendelkeznie a betegség miatti távolmaradásokról
- b) pontos adminisztráció vezetésére
- c) az információáramlás megszervezése
- d) az érintett személyeknek kötelezettségük a kijelölt kontaktszemélyeket tájékoztatni a betegség miatti távolmaradásról, és a fertőzés tüneteinek megjelenéséről a munkahelyen
- e) heti rendszerességgel történő beszámoló a munkaerő aktuális helyzetéről.
- f) a munkavállalók felkészítése a világjárványra

A munkahelyi felkészülés célja

- a) a munkaerő védelme, a fertőzés megelőzése, a járvány terjedésének visszaszorítása,
- b) az Adatkezelő működőképességének fenntartása,
- c) a minimálisan elégséges (kritikus) feladatok ellátásához szükséges tevékenység és a munkaszervezés ismertetése
- d) kulcsfeladatokat ellátni képes helyettesítő személyek biztosítása.

A munkahelyeken a következő átmeneti intézkedéseket kell betartani a munkavállalók védelme érdekében, a pandémia idején:

- a) munkahelyi kontaktusok számának csökkentése,
- b) zárt helyiségekben sok ember részvételével zajló események (pl. értekezletek) szüneteltetése,
- c) a nedves takarítások gyakoriságának növelése, söprés mellőzése,
- d) a kézhygiéné feltételeinek biztosítása,
- e) biztonságos hulladék elhelyezés, és megfelelő védettségű szájmaszkok biztosítása azoknak, akiknél légúti tünetek jelentkeznek a munkahelyen.
- f) gondoskodni kell a zárt helyiségek gyakori szellőztetéséről, a megfelelő légcseréről,
- g) kulcsfontosságú alkalmazottak esetében a lehető legszélesebb körben lehetőséget kell biztosítani az otthoni munkavégzésre, és előre meg kell tervezni ennek a feltételeit,
- h) ha valaki külföldre utazik, akkor azt annak tudatában tegye, hogy hazaérkezését követően 14 egybefüggő napon munkahelyét nem látogathatja, szabadságát meg kell hosszabbítania.

III. A cselekvési terve elrendelésének, és végrehajtásának felelősei

Az Adatkezelő cselekvési tervének elrendeléséért és végrehajtásáért a polgármester és a jegyző és aljegyző a felelős.

Feladataik az alábbiak:

- a) a felkészülési és cselekvési tervek elkészítése és végrehajtása.
- b) a működését hátrányosan érintő veszélyek azonosítása
- c) szükséges szervezési előkészületek és intézkedések megtétele a megfelelő készültségi állapot elérése céljából
- d) oktatás, képzés, felkészítés megszervezése
- e) a lehetséges kockázatok mérlegelése
- f) a krízis kezelése, azaz a cselekvési tervekben foglaltak végrehajtása
- g) szükségesség alapján a cselekvési terv felülvizsgálatának elrendelése
- h) koordináció, és irányítás

Fertőzés gyanús személy észlelése esetén:

- a) a munkavégzésének azonnali felfüggesztése továbbá orvosi vizsgálata
- b) a további teendőket minden esetben az országos tisztifőorvos által kiadott az adott pandémiában specifikus eljárásrend (továbbiakban Eljárásrend) határozza meg
- c) a fertőzésre gyanús személy számára szájmaszk biztosítása, és a használat oktatása
- d) pszichés támogatás a pandémia idején a minimális szolgáltatást nyújtó, fokozott terhelésnek kitett személyzet számára.

Járvány során monitorozni kell a betegek számát és szabályozni kell a biztonságos munkába való visszatérését, ezért az egészségügyi szolgálatnak rendszeresen jelenteni kell a hazaküldött alkalmazottak számát, valamint a munkába való visszatérésnek a lehetséges legkorábbi időpontját.

IV. Az intézkedési terv általános feladata

Nagy mértékű humán erőforrás kiesés kockázatával járó világgjárványok (pandémia) általános ismertetése

A klasszikus világgjárványok közül az influenza vírusok maradtak azok, amelyek változatlanul, évről évre a legnagyobb számú megbetegedést okozzák világszerte, és amelyek egyik altípusának szerkezetéből és állatvilági elterjedtségéből adódóan

olyan altípusai is keletkezhetnek, melyek világméretű járvány előidézésére is képesek lehetnek.

Mind az A, mind a B típusú influenza vírusrészecskék (virionok) fertőző- és kórokozó-képességét alapvetően a felületükön elhelyezkedő H és N jelű fehérjék (antigének) határozzák meg. Az általuk kiváltott immunreakciók képesek a fertőzés megakadályozására. Ezeknek a fehérjéknek a szerkezete nem stabil. Éppen a fertőzések folyamán kialakuló immunreakciók sorozatos behatása eredményeként csak azok a virionok maradnak fertőzőképesek és tudnak terjedni, amelyek felületén genetikai változások révén némileg módosult szerkezetű antigének keletkeznek. Ebből ered az influenza A és B vírusok állandó változása és ennek következménye, hogy egy adott évben átvészelt influenzafertőzés vagy védőoltás eredményeként kialakuló immunitás nem véd a fertőzésektől a következő években.

Az állandó kismértékű változékonyság mellett az influenza A vírus felületi antigénjei teljesen ki is cserélődhetnek az emberi és állati influenza A vírusokkal történő kettősfertőzések kapcsán. Az ilyen genetikai kölcsönhatás eredményeként alakult ki az influenza A vírusnak azok az altípusai, melyek jelenleg is emberi megbetegedéseket okoznak (H3N2 és H1N1 altípusok). Az egyéb légúti fertőzések kórokozóihoz hasonlóan az influenzavírusok is a köhögéskor, tüsszögéskor és beszéd közben keletkező légúti váladékcseppcsekék révén terjednek (cseppfertőzés). Az egyéb légúti fertőzésektől azonban az influenzafertőzések általában eltérnek a terjedés gyorsaságában. Közösségek (pl. iskolák, munkahelyek, szociális otthonok) tagjainak többsége eshet ágnak egyik napról a másikra az influenza következtében. Helyi járványok néhány nap alatt kialakulhatnak. A lappangási időszak 2-17 nap.

A Pandémia komoly közegészségügyi és gazdasági következményekkel járhat. A vírus terjedésének sebessége és lehetséges hatása ismeretlen, ezért elkerülhetetlenné vált a Cselekvési terv elkészítése, hogy a Pandémia vagy egyéb vírusjárvány esetén biztosítsuk az egészségi állapotra gyakorolt hatását.

A Pandémia elleni felkészülést és a védekezést az egészségügyi törvény, a katasztrófa-egészségügyi ellátásról és az egészségügyi intézmények katasztrófára történő felkészüléséről, a fertőző betegségekre, a járványok elleni védekezésről rendelkező jogszabályok, továbbá a katasztrófák elleni védekezésre vonatkozó hatályos jogszabályok, valamint az államirányítás egyéb jogi eszközei határozzák meg.

További információ:

- ÁNTSZ: <https://www.antsz.hu/>
- Katasztrófavédelem (tűzoltóság, polgári védelem, iparbiztonság): <http://www.katasztrofavedelem.hu/>
- World Health Organization (WHO): <http://www.who.int/en/>
- NNK: <https://www.nnk.gov.hu/index.php>
- <https://koronavirus.gov.hu/>

Eseményszintek pandémia esetén

Pandémia esetén – a járvány méretének megfelelően – a nem várt események négy, jól elkülönített kezelési szintbe sorolhatók:

Kezelés szint	Leírás
Normál üzletmenet	A híradásokban megjelenik a fertőzés ténye, de tényleges veszélyt még nem jelent. Nincs vírusfertőzésre utaló jel a szolgáltatási területen.
Emelt kezelési szintű esemény <i>WHO 6/d. szint</i>	Vírusfertőzés megjelenése az Adatkezelő szolgáltatási területén, a fertőződés kockázata erősödik, de tömeges megbetegedéssel, járvánnyal még nem kell számolni, a fertőzés a szolgáltatási területét és közvetlen környezetét nem érinti.
Kiemelt kezelési szintű esemény <i>WHO 6/e. szint</i>	Szolgáltatási terület közvetlen agglomerációjában is történnek megbetegedések, megjelenik a vírusfertőzés, a fertőzött személyek a kórokozót a szolgáltatási területen már bárhol terjeszthetik.
Vészhelyzet <i>WHO 6/f. szint</i>	Kitört a járvány, a fertőződés veszélye állandó, tömeges megbetegedések, bármely munkavállaló potenciális fertőzőforrás

Általános utasítások:

Takarítás, fertőtlenítés:

A járvány terjedésének specifikus megelőzését szolgálja a megfelelő és rendszeres takarítás.

Pandémia idején a gyakran érintett felületek nedves takarításának gyakoriságát növelni kell, de ezen kívül a takarítás az általános rend szerint történhet, a megfelelő takarítószeres előírásoknak megfelelő alkalmazásával.

Speciális, szokásostól eltérő fertőtlenítő szerek alkalmazása nem indokolt. A nagy forgalmú és közforgalmat lebonyolító munkahelyeken, különösen a vizes blokkoknál, étkező helyiségeknél, lépcsőfeljáróknál javasolt alkohol alapú kézfertőtlenítő szerek kihelyezése.

Személyi higiéné:

Az aggodalom és félelem csökkentése érdekében egyértelmű tanácsokkal kell ellátni a munkavállalókat arról, hogyan védhetik meg magukat és családjukat a fertőzéstől. A személyi higiénéről szóló oktatás hatékony, olcsó és bárki által könnyen kivitelezhető intézkedés. A higiénés szabályok megtartásával csökkenthető a megbetegedések száma és lassítható a járvány terjedése.

A légúti fertőzések teljes biztonsággal nem kerülhető el, de a fertőződés esélye csökkenthető, ha kerüljük a szoros érintkezéseket, és rutinszerűen alkalmazzák a standard személyi higiénés szabályokat, különös tekintettel a légzőszervi higiénére és köhögés-etikettre, és erre gyermekeiket is figyelmeztetik.

A javasolt higiénés szabályok a következők:

- a) fertőző betegség esetén a teljes gyógyulásig tartózkodjon otthonában.
- b) köhögéskor, tüsszentéskor zsebkendővel takarja el orrát és száját. Javasolt az eldobható papír zsebkendő használata. Szükség esetén a könyökhajlatába köhögjön, tüsszentsen.
- c) a használt zsebkendőt azonnal helyezze a táskájába vagy zárható szemeteszsákba.
- d) gyakran mosson kezet meleg vízzel és szappannal, különösen orrfújás és a zsebkendő kidobása után, mert ezzel megakadályozhatja, hogy a kezéről a szabad szemmel nem látható kórokozók tárgyakra, felületekre, onnan mások kezére, nyálkahártyájára kerüljenek.
- e) rendszeresen tisztítsa meg a gyakran használt tárgyakat, gyakran érintett felületeket (asztal, kilincs stb.)
- f) kerülje a zsúfolt helyeket különösen a zsúfolt zárt helyiségeket. Tartson minimum 1-2 m távolságot más személyektől.
- g) kerülje a megszokott köszönési formákat (kézfogást, ölelés, puszi)
- h) kerülje a liftek használatát
- i) zárt terekben gondoskodjon a gyakori alapos szellőztetésről
- j) amennyiben légúti tünetei vannak, használjon eldobható szájmaszkot olyankor, amikor feltétlenül szükséges a lakását elhagynia, másokkal közeli kontaktusba kerül, esetleg betegvizsgálatra várakozik, mert ezzel megelőzheti mások megfertőzését.

A védőeszközök nem nyújtanak 100 százalékos védelmet, de megfelelő használat mellett segíthetnek a fertőzés kivédésében.

Egyéni védelmet nyújt az egyszer használatos kesztyű, a védőszemüveg, szájmaszk, elválasztó fal (plexi, üveg).

A szájmaszkok fizikai barriert képeznek, ily módon védelmet nyújthatnak a cseppfertőzés ellen. A szájmaszk (sebészi maszk) egy sűrű szövésű anyag az orr és száj elé helyezve, és rugalmasan rögzítve.

Feladata, hogy a beszéd, köhögés, tüsszentés során keletkező cseppeket felfogja, ezáltal megakadályozza a fertőzés terjedését.

Légúti fertőzések esetében használatuk feltétlenül javasolt, amennyiben a beteg másokkal közeli kapcsolatba kerül, illetve amikor elhagyja az otthonát.

A szájmaszkok alkalmazása elsősorban azoknál a munkavállalóknál javasolt, akiknél a fertőzés tünetei a munkahelyen jelentkeznek. Fontos hangsúlyozni, hogy a szájmaszk viselése nem helyettesíti a munkavállaló hazaküldését.

Kommunikációs terv

A pandémiára történő felkészülés, a megelőzés és kárenyhítés, valamint a helyreállítás eredményessége nagyban függ a „pandémiás válságstáb” és egyéb érintettek együttműködésétől.

Ennek a feltétele a hatékony, kétirányú kommunikáció a válságstáb és a többi szervezeti egység vezetői és beosztottjai között, továbbá erőteljes és összehangolt kommunikáció a szervezet külső környezetébe tartozó kulcsszereplőkkel.

Kétféle típusú kommunikációra célszerű felkészülni:

- a) kockázat-kommunikációra
- b) krízis-kommunikációra.

Előbbire a pandémiát megelőző időszakban, utóbbira pedig a pandémia folyamán van szükség.

A kockázat-kommunikáció magyarázó jellegű.

Fontos eleme a kockázat-értékelés. Alapvető feladata, hogy a munkavállalókat felkészítse a pandémiára oly módon, hogy szükség esetén képesek legyenek önállóan a megfelelő döntéseket meghozni, és célszerű módon cselekedni.

A jó kockázat-kommunikáció megalapozza a sikeres krízis-kommunikációt.

A kockázat-kommunikációval szemben a krízis-kommunikáció rövid, rendelkező hangvétellű, egyszerű és világos utasításokat tartalmaz.

A határozott fellépés, a világos instrukciók és az ellentmondásmentes, összehangolt kommunikáció csökkenti a félelmet és pánikot, és növeli a hajlandóságot az együttműködésre.

V. Megelőző intézkedések és intézkedési terve pandémia esetén

Felkészülési időszak feladatai:

- a) ÁNTSZ által javasolt védőfelszerelések és fertőtlenítő szerek beszerzése a helyszínre juttatás egyeztetése.
- b) védőfelszerelések megfelelő körülmények között történő tárolása, rendszeres felülvizsgálata, szükség szerinti pótoltatása.

Normál üzletmenet – 1. szint

A szokásos napi munkafolyamatok elvégzése, a hatósági, kormányzati tájékoztatások, híradások folyamatos figyelemmel kísérése és az érintettek folyamatos tájékoztatása az aktuális helyzetről.

A fertőzés megjelenése esetén az Adatkezelő intézkedik arról, hogy tájékoztatást kapjanak a járványról, kockázatokról, óvintézkedésekről azon érintettek, akik akár hivatalos, akár magánútra a fertőzött területekre utaznak, illetve ilyen területről látogatót fogadnak.

Emelt kezelési szintű esemény – 2. szint

Megelőző intézkedések

- a) szükséges feladatok meghatározása, felelősök kijelölése
- b) felvilágosító tájékoztatók megtartása vállalati és szervezeti egység szinten
- c) az ÁNTSZ által javasolt védőfelszerelések kiosztása
- d) lehetséges védőoltások megszervezése, beadatás
- e) védőfelszerelések használatának elrendelése, használatuk folyamatos ellenőrzése
- f) távmunka/**home office** elrendelése minden olyan dolgozónál, akinek munkaszerződése lehetővé teszi
- g) a személyzet egészségi állapotának folyamatos ellenőrzése, fertőzött személyek kiszűrése, elkülönítése.
- h) kulcslétesítmények felkészítése vészhelyzet esetére.

Intézkedési terv vírusfertőzött esetén

- a) távmunka/**home office** elrendelése minden olyan munkavállalónál, akinek a munkavégzése ezt lehetővé teszi.
- b) Adatkezelő, vagy a meghatározott felelős azonnali értesítése
- c) a fertőzött munkahelyének/irodájának azonnali fertőtlenítése.
- d) a szervezeti egység tagjainak otthon kell maradni addig, amíg orvosilag is be nem bizonyosodik róluk, hogy nem fertőzöttek
- e) a velük összefüggésbe hozható, személyzetnek kötelezően maszkot kell viselnie addig, amíg be nem bizonyosodik, hogy nem fertőzöttek.
- f) ÁNTSZ azonnali értesítése.
- g) az érintett helyiség(ek) azonnali lezárása, személyzet azonnali elkülönítése.

Kiemelt kezelési szintű esemény – 3. szint

Megelőző intézkedések

2. szintnek megfelelő és a következő intézkedések alapján:

- a) a kiosztott szájmaszkokat folyamatosan viselni kell a munkahelyen.
- b) minden alkalmazottnak tanácsolni kell a rendszeres, munkába járás előtti testhőmérséklet mérést, szükség esetén azonnali jelentkezést orvosi vizsgálatra.
- c) alapvető védelmi szabályok betartatása
- d) minimalizálni kell a külsős látogatók számát
- e) külsős látogatókkal az alapvető védelmi szabályok betartatása
- f) amennyiben ez elkerülhetetlen, akkor külön tárgyalók használata az iroda helyett.
- g) tartalék védőfelszerelés és fertőtlenítőszer készletek folyamatos ellenőrzése, pótlása
- h) közös helyiségek folyamatos, fokozott takarítása, fertőtlenítése
- i) új takarítási rend kidolgozása
- j) központi vezérlő helyiségek és személyzetének izolálása.
- k) járművek, eszközök, munkagépek folyamatos fertőtlenítése.
- l) raktár épületének izolálása, felkészítése vészhelyzet esetére
- m) kritikus raktárkészletek feltöltése
- n) ügyfélszolgálati ügyföltér folyamatos, fokozott takarítása, fertőtlenítése, higiéniai előírások betartása betartásuk fokozott ellenőrzése
- o) kulcs létesítmények felkészítése vészhelyzet esetére
- p) épületek és személyzetének izolálása, felkészítése vészhelyzet esetére
- q) pihenő állomány berendelése, szükség esetén nyugdíjas állomány mozgósítása
- r) belépési rend szigorítása
- s) csomag és ételküldő szolgáltatások igénybevételének átmeneti felfüggesztése.

Intézkedési terv – 3. szint

- a) távmunka/**home office** elrendelése minden olyan munkavállalónál, akinek a munkavégzése ezt lehetővé teszi.
- b) Adatkezelő, vagy a meghatározott felelős azonnali értesítése
- c) a fertőzött munkahelyének/irodájának azonnali fertőtlenítése.
- d) a szervezeti egység tagjainak otthon kell maradni addig, amíg orvosilag is be nem bizonyosodik róluk, hogy nem fertőzöttek
- e) a velük összefüggésbe hozható, személyzetnek kötelezően maszkot kell viselnie addig, amíg be nem bizonyosodik, hogy nem fertőzöttek.
- f) ÁNTSZ azonnali értesítése.
- g) az érintett helyiség(ek) azonnali lezárása, személyzet azonnali elkülönítése.

Vészhelyzet – 4. szint

Megelőző intézkedések – 4. szint

- a) Komárom megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság és Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság utasításainak betartása.
- b) az összes személyzetnek kötelezően maszkot kell viselnie a munkahelyen, otthon és a nyilvános helyeken.
- c) személyes ügyfélszolgálati iroda működésének teljes körű felfüggesztése, a telefonos ügyfélszolgálat lép a helyébe. Csak halaszthatatlan esetekben történhet személyes kontakt.

Intézkedési terv – 4. szint

- a) az érintett dolgozóknak otthon kell maradniuk elkülönítésre

Összefoglaló az arc/szájmaszk típusairól és használatáról

A Covid-19 koronavírusal összefüggő egészségügyi krízis miatt javasolt arc/szájmaszk használata során a forgalomba levő termékek két csoportba sorolhatók:

- egyéni védőeszközök
- orvostechnikai eszközök

1. Egyéni védőeszköz:

Az arcmaszkok közül, az állampolgárok által viselhető maszkok, jellemzően PPE-k (azaz personal protective equipment-ek – egyéni védőeszközök).

A lakossági felhasználásra valós védelmet kizárólag a legalább az "N95" jelölésű pormaszkok, vagy az EN 149 szabvány szerinti "FFP2" maszkok, vagy ezektől is magasabb követelményrendszernek megfelelő légzőmaszkok nyújthatnak.

Az ilyen eszközöket úgy tervezték, hogy megakadályozzák a kisméretű részecskék 95% -ának az orr és a száj területére történő bejutását. Akkor működnek, ha az archoz megfelelően illeszkednek. Gyermek számára nem alkalmasak.

Légzésvédő eszközök:

A légzőrendszeren keresztül belégzéssel a szervezetbe jutó szennyező anyagoktól és az O₂ hiánytól védik a munkavállaló szervezetét. Típusuk behatárolja az elérhető védelem mértékét.

A megfelelő légzésvédő eszközt a munkahelyi légszennyezettség kockázatának függvényében kell kiválasztani (kockázatbecslés), a védelmi tényező alapján.

A légzésvédő eszköz lehet:

- a) szűrési típusú légzésvédők (respirátorok):
környezeti levegőtől függő; a belélegzett levegőből kiszűrik a szennyező anyagot, és a szennyezettség mértékét a megengedett szint alá csökkentik
- b) izolációs légzésvédők:
külső forrásból biztosítanak levegőt a léghozzához, függetlenítik a felhasználót a környezeti levegőtől, rendeltetészerű használat mellett teljes védelmet biztosítanak.

Szűrési típusú légzésvédő eszközök:

Részecskeszűrők:

porokkal szembeni védőképességüket a portároló képesség, aeroszolokkal szemben védőképességüket az áteresztési teljesítmény határozza meg.

Részecskeszűrő félálarcok fedik az orrot, szájat és lehetőleg az állat is.

Állhatnak részben vagy teljesen szűrőanyagból, lehetnek szelepeselek vagy szelep nélküliek. A fejen szalaggal rögzíthetőek.

Az alászívást tömített orrmerevítő csökkenti. Jelük: FFP (Filtering Facepiece Particulare), teljesítményük alapján 1-2-3. osztályúak lehetnek (FFP1, FFP2, FFP3)

- FFP1: szilárd részecskék és folyadékködök ellen. (pl. Inert porok, Finom porok ellen újít védelmet.)
- FFP2: olyan szilárd anyagok és azok vizes oldatai, és folyadékok gőzei, ködje ellen, melyek közepesen mérgező (egészségkárosító) anyagok csoportjába tartoznak (pl. Fibrinogén porok, szilárd , folyékony, aeroszol szemcsék amelyek gyengén mérgezők vagy mérsékelten veszélyesek)
- FFP3: szilárd anyagok és folyadékok gőzei, melyek mérgezők, rákkeltő, radioaktív, baktérium, vírus, spóraellen (pl. azbeszt, biológiai kóroki tényezők, növényvédő szerek, baktériumok és spórák stb.)

Ezek viszont nem orvostechnikai eszközök, hanem egyéni védőeszközök.

2. Orvostechnikai eszköz

A WHO által kiadott útmutató szerint a fertőzött vagy fertőzött-gyanús személyek részére, valamint az egészségügyi ellátásban dolgozók részére ajánlja sebészeti maszkok viselését.

Ezek egyszer-használatos eszközök, amelyek a további védőfelszereléssel együtt alkalmazva klinikai körülmények között jelentenek védelmet, egyszeri (néhány órás) használat után „eldobandók”, pontosabban jelölt tárolóedényekben veszélyes eü. hulladékként gyűjtendőek és ennek megfelelő megsemmisítésükről kell gondoskodni.

Magyarországon az orvostechnikai eszközökre vonatkozó jelenleg hatályos jogszabály:

- az orvostechnikai eszközökről szóló 4/2009. (III. 17.) EüM rendelet, amely honosította az orvostechnikai eszközökre vonatkozó 93/42/EGK és az aktív implantátumokra vonatkozó 90/385/EGK európai uniós direktívákat

Alapvető rendelkezésként az eszköz akkor hozható forgalomba, illetve vehető használatba, ha:

- a Rendelet 5. §-a alapján CE megfelelőségi jelöléssel van ellátva, vagy
- amely országban és eszközre ez előírás a gyártó vagy az általa kijelölt meghatalmazott képviselő eleget tett a Rendelet 17. §-a szerinti bejelentési kötelezettségnek (regisztráció).

A Rendelet alapján a CE megfelelőségi jelöléssel akkor látható el az eszköz, ha:

- kielégíti az 5. §-a és a 11.§-a szerinti követelményeket
- megfelel az 1. melléklet szerinti alapvető követelményeknek
- lefolytatták a 13. §-a szerinti, az adott eszközre vonatkozó megfelelőségértékelési eljárást.

A termék megfelelőségének értékeléséhez először el kell végezni a termék kockázati osztályba sorolását.

A besorolás határozza meg, hogy az adott orvostechnikai eszköznél a gyártó mely megfelelőségértékelési eljárást választhatja, azaz milyen követelményrendszernek felel meg az eszköz, illetve van-e szükség kijelölt szervezet tanúsítására.

Az osztályba sorolás szabályainak figyelembe vételével a gyártó a terméket (kivéve aktív implantátumok és rendelésre készült eszközök) az I., az II.a, a II.b és a III. kockázati osztályba sorolja (a kockázat foka a szám növekedésével emelkedik).

A gyártónak ISO 13485 minőségirányítási rendszert kell létrehoznia és fenntartania. (

Harmadik országból származó orvostechnikai eszközök esetén magyarországi forgalomba hozatalkor a gyártónak le kell folytatnia az eszköz kockázati osztályának megfelelően választott megfelelőségértékelési eljárást és ki kell jelölnie egy – az EU valamely tagállamában székhellyel rendelkező – meghatalmazott képviselőt, akinek rendelkeznie kell a gyártó által kiállított írásbeli felhatalmazással.

A megbízás birtokában ez a személy (cég) a gyártó nevében jár el, a szükséges felvilágosítást a hatóságoknak és szervezeteknek megadja.

Ennek keretében:

- az OGYÉI (Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet) megkeresésére be kell mutatnia az eszköz megfelelőségértékelési eljárásáról és tanúsításáról készült dokumentumokat.
- amennyiben a meghatalmazott képviselő székhelye valamely másik EU tagállamban van, akkor az OGYÉI megkeresésére be kell mutatnia az adott tagállamban a regisztrációról kiadott igazolást.
- amennyiben a meghatalmazott képviselő székhelye Magyarországon van, teljesítenie kell a Rendelet által előírt bejelentési kötelezettséget.
- az eszközöknek ki kell elégíteniük a Rendelet 1. számú melléklete szerinti alapvető követelményeket, ezek között a csomagolásra, a használati útmutatóra stb. vonatkozó előírásokat.

Az I. kockázati osztályba sorolt eszköz esetén:

- a) a gyártó a Rendelet előírásainak megfelelően gyártói megfelelőségi nyilatkozatot állít ki (ún. "öntanúsítás") és a csomagoláson feltünteti a CE megfelelőségi jelölést
- b) amennyiben az eszköz steril vagy mérési funkcióval rendelkezik, akkor követelmény, hogy a termék a sterilizálási eljárásra vagy a mérési funkcióra

vonatkozóan uniós vagy magyar kijelölt szervezet tanúsítványával rendelkezzen

- c) tanúsítás után a termékre felhelyezendő a CE megfelelőségi jelölés a tanúsító szervezet négy számjegyű azonosítójával együtt
- d) az I. osztályú eszközök az EU tagállamaiban - közöttük Magyarországon - akkor hozhatók forgalomba, ha a meghatalmazott képviselő eleget tett az adott tagállam előírásai szerinti bejelentési kötelezettségének (az OGYÉI Orvostechnikai Főosztályánál történő bejelentés esetében a Rendelet 17. § szerinti kötelezettségének), amiről igazolás kerül kiállításra.

A II.a, II.b, III. kockázati osztályba sorolt eszköz esetén:

- a) az eszközökre és az aktív implantátumokra lefolytatott megfelelőségértékelési eljárás tanúsítását a gyártónak vagy a meghatalmazott képviselőnek uniós vagy magyar kijelölt szervezeténél meg kell rendelnie
- b) a tanúsítvány birtokában a termékre - a kijelölt szervezet kódszámának feltüntetésével - fel kell helyezni a CE megfelelőségi jelölést.

Az egészségügyi szolgáltatók csak olyan orvostechnikai eszközt vehetnek használatba, amelyek kielégítik a jogszabályok követelményrendszerét.

Az egészségügyi szolgáltató az eszköz beszerzésekor megkövetelheti a gyártótól minden olyan dokumentumot (így különösen a megfelelőségértékelési eljárás lefolytatásáról készült tanúsítványt, származást igazoló dokumentumot), amelyek bizonyítják, hogy az eszköz teljesíti a rá előírt követelményeket, tehát jogszerűen került forgalomba.

3. Lakossági maszkok, mint egyéni védőeszközök.

Az egészségügyi világszervezet (WHO) ajánlása szerint: „textilből (pamut vagy géz) készült maszkok használatát semmilyen körülmények között nem ajánljuk”.

A textilből készített varrott maszk, nem véd úgy, mint a WHO által minimumként előírt FFP2 besorolású részecskeszűrő maszk, melyből egyrészt globális hiány van, másrészt a betegellátóknak, egészségügyi dolgozóknak, rendvédelmi szerveknek szükséges a feladataik ellátásához a minimum FFP2 besorolású maszk viselése.

A Magyar Orvosi Kamara (MOK) hangsúlyozta: „A maszk gátolja a vírus átadását tünetmentes fertőzötteknél is, ezzel hozzájárul a járvány terjedésének akadályozásához. Nemcsak magunkat, hanem egymást is védjük vele”

A Magyar Orvosi Kamara (MOK) álláspontja szerint:

1. Az orvosi maszkoknak / szövetmaszkoknak legfontosabb funkciójuk, hogy az enyhe tünetekkel rendelkező vagy teljesen tünetmentes emberek ne adják át a lappangó vírust a környezetüknek. Mivel a vírus hosszan lappanghat minden tünet megjelenése nélkül, így sokan mennek utcára és emberek közé úgy, hogy tudtuk nélkül szórják apró cseppek formájában a már ürülő vírust. Érdemes ezért mindenkinek (annak is, aki teljesen tünetmentes), aki közterületen közlekedik és emberekkel nagy eséllyel találkozik, orrot és száját fedő orvosi maszkot vagy szövetmaszkot hordania.
2. Az orvosi maszk és szövetmaszk nem szűri ki a víruspartikulumokat, de csökkenti a porhoz és cseppehez tapadt víruspartikulumok bejutását a légutakba. A fent említett maszkok nem szűrik ki a jelenlegi járványt okozó új koronavírus méretű részecskéket, azonban tudják csökkenteni az esetlegesen bejutó víruspartikulumok számát azáltal, hogy a beszélgetés, köhögés, tüsszentéssel szóródó cseppek a maszk felszínére kerülnek, nem pedig az arcbőrre vagy közvetlenül a nyálkahártyákra.
3. A vírus a különböző felszínek kézzel történő érintésével, majd a kézzel arc, száj, szem, orr érintésével is terjed. A maszkviselés önmagában csökkenti az arc szennyezett kézzel történő közvetlen érintésének lehetőségét. Továbbá, a maszk emlékezteti is viselőjét arra, hogy arcához nyúl, ezzel elősegítve az egyes mozdulatbeli viselkedések (arcfogdosás, támaszkodás, szemüveg igazgatás) elhagyását, megváltoztatását.
4. A maszk közterületeken történő viselése magunk és a körülöttünk levők viselkedését is pozitívan befolyásolhatja járványügyi szempontból. Figyelmezteti a körülöttünk lévőket a megfelelő távolság betartására, illetve arra, hogy ha bármilyen kontaktust kell felvennünk (beszélgetés, tárgyak átadása) annak idejét a lehető legrövidebbre csökkentsük az érintkezés kerülésével és az ajánlott távolság (minimum 2 méter) betartásával.
5. Feltehetően a mostani járvány nem egy egyedülálló esemény lesz, nem zárható ki, hogy a közeljövőben egy újabb fertőzési hullám vagy járványügyi időszak újra beköszönt. A maszkok viselésére való hajlandóság növelése nem csak a jelenlegi járványellenes védekezésben lehet hasznos, hanem a későbbi hullámok, további járványok megjelenésekor egy lakossági reflexként lassíthatja a járvány terjedését és csökkentheti az elszenvedett eszmei és anyagi károkat.
6. Hamis biztonságérzetet nyújt
A fent felsorolt maszkok viselésékor tudatosítani kell és elfogadni azt a tényt, hogy a maszk nem szűri ki a koronavírus méretű részecskéket, tehát nem védi a viselőjét a vírusfertőzés ellen, a fertőződés esélyét tudja csupán csökkenteni.

7. Közösség és közterületen történő tartózkodás esetén, bátran lehet használni szövetből készült, akár házilag gyártott maszkokat. Vásárlásnál vagy készítésnél arra kell törekedni, hogy minél szorosabban zárja a száj- és orrnyílást egyszerre. Az első használat előtt magas hőmérsékleten (60-90 fok) kell kimosni, majd lehetőség szerint vasalni. Ezek a szövetből készült maszkok a cseppfelfogást és a viselkedési minták átalakítását ugyanúgy tudják biztosítani, így a tünetmenteseknél csökkentik a vírus szórásának veszélyét.
8. A felsőlégúti tüneteket (köhögés, orrfolyás, torokfájás, tüsszögés) produkáló, és a tünetes beteget otthon ápoló (de egyébként tünetmentes) lakosoknak javasolt az orvosi maszk viselése, annak hiányában pedig szövetmaszk viselése, amennyiben elengedhetetlen, hogy elhagyják otthonukat.

A maszk megfelelő használata:

a) Felvétel:

A maszk felvétele előtt ajánlott a kéz szappannal és meleg vízzel történő megmosása, vagy fertőtlenítése alkoholos kézfertőtlenítővel.

- A maszknak a viselés alatt folyamatosan, egyszerre kell fednie a szájat és az orrot is!
- Amennyiben rendelkezik a maszk állítható orrpánttal, azt szorosan igazítsa az orrgyökhöz!
- Ne legyenek nyílások a maszk és az arc között, a maszk pontosan illeszkedjen az arc bőrére.

b) Viselés:

- A maszk viselése közben kerülni kell a maszk megérintését. Amennyiben ez megtörténik, mossa meg a kezeit szappannal, vagy fertőtlenítse kezeit alkoholos bedörzsöléssel.
- Amennyiben a maszk érezhetően átnedvesedik, le kell cserélni.

c) Levétel:

A maszk eltávolítását hátulról kell elvégezni. Fülek mögül ki kell emelni a rögzítő gumikat, vagy ki kell kötözni a tarkóra kötött madzagokat. A maszk elülső felszíne szennyezettnek tekintendő, annak érintését kerülni kell a levétel során!

d) Kidobás vagy fertőtlenítés:

- Az egyszerhasználatos maszkokat ne lehet újra használni! Azokat zárható szemetesládába ki kell dobni a levételt követően.
- Saját készítésű, vagy más szövetmaszk használata esetén, a maszkot enyhén klóros (domestos stb.) vagy más fertőtlenítő vízbe kell helyezni, 10 percig áztatni, majd magas hőfokon (60-90 fok) ki kell mosni. Szárítás és lehetőség szerint vasalás után javasolt az újabb viselés.

e) Kézmosás, kézfertőtlenítés:

A maszk eltávolítása után mossa meg a kezeit szappannal és meleg vízzel, vagy fertőtlenítse kezeit alkoholos kézfertőtlenítővel.

A Pandémia szakaszai Magyarországon a WHO-nak megfelelően

Időszakok	Fázisok	Leírás
INTERPANDÉMIÁS IDŐSZAK	1. fázis	Emberből nem mutattak ki új influenzavírus alaptípust. Olyan influenzavírus alaptípus, amely már okozott emberi megbetegedést, előfordulhat állatokban, ám ha jelen is van azokban, az ember fertőződésének/megbetegedésének kockázata alacsony.
	2. fázis	Emberből nem mutattak ki új influenzavírus alaptípust, azonban a cirkuláló állati influenzavírus alaptípus komoly megbetegedési kockázatot jelent az ember számára.
PANDÉMIÁS RIASZTÁS IDŐSZAKA	3. fázis	Az állati influenzavírus alaptípus emberi fertőzéseket okoz, de a vírus emberről emberre nem terjed, legfeljebb nagyon ritkán, közeli érintkezés révén.
	4. fázis	Emberről emberre történő korlátozott terjedés következtében az emberi megbetegedések csupán kis gócekben jelentkeznek, a terjedés igen kis területre korlátozódik, ami arra utal, hogy a vírus még nem adaptálódott az emberi szervezethez.
	5. fázis	Az emberi megbetegedések nagyobb gócekben jelentkeznek, de az emberről emberre történő terjedés még mindig csak kis területre korlátozódik, ami arra utal, hogy a vírus egyre jobban adaptálódik az emberi szervezethez, de az emberre történő terjedési képessége még nem tökéletes.
PANDÉMIÁS IDŐSZAK	6. fázis	Az új influenzavírus alaptípus fokozott intenzitással, folyamatosan terjed a lakosság körében. Megkezdik a pandémiás vírushatás miatti munkahelyi hiányzások, illetve a munkahelyen jelentkező megbetegedési tünetek monitorozását. Valamennyi szervezetnek és intézménynek újra át kell tekinteni a pandémiás felkészülési és cselekvési tervét, különös figyelmet fordítva a humán erőforrás szervezésre, logisztikára és az üzembiztonságra, a minimális működés illetve az esszenciális feladatellátás folyamatos biztosítására. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a gazdálkodó szervezet külső környezetéből érkező, pandémiára vonatkozó információkat.
		6/a. szint Az új influenzavírus alaptípus terjedése abban az országban, ahol kialakult.
		6/b. szint Az új influenzavírus alaptípus más országban is megjelenik.
		6/c. szint Az új influenzavírus alaptípus Európában is megjelenik. A takarító személyzet létszámának a megváltozott feladatokhoz történő igazítása, a takarítás rendjének megváltoztatása. Értekezletek, gyűlések, rendezvények szüneteltetése, a kontaktusok számának minimalizálása érdekében tervezett további intézkedések bevezetése.
		6/d. szint Az új influenzavírus alaptípus által okozott igazolt megbetegedések megjelenése Magyarországon.

		6/e. szint	Az új vírus Magyarországon regionális járványt okoz.
INTERPANDÉMIÁS	7. fázis	Emberből nem mutattak ki új influenzavírus alaptípust. Olyan influenzavírus alaptípus, amely már okozott emberi megbetegedést,	
			<p>Járványügyi veszélyhelyzeti működés elrendelése – minimális működés/szolgáltatások biztosítása.</p> <p>o Közösségi érintkezések korlátozása a munkahelyen. Összejövelelek, csoportos tevékenységek korlátozása.</p> <p>o A személyes találkozásokat kiváltó kommunikációs csatornák használatának elrendelése.</p> <p>o A minimális szolgáltatást ellátók számára a lakóhely és munkahely között, valamint a szervezeti egységek között történő utazással kapcsolatos intézkedések foganatosítása, távmunka beindítása.</p> <p>o A nem alapvető fontosságú kiegészítő szolgáltatások szüneteltetése.</p> <p>o Az üzemi étkeztetés, büfé működésének időszakos felfüggesztése, vagy szervezési megoldásokkal az egyidejűleg ott tartózkodó létszám korlátozása.</p> <p>o Személyes ügyfélfogadás, ügyféllátogatások, kereskedelmi tevékenység szüneteltetése a lehető legszélesebb körben</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kommunikáció bővítése, kríziskommunikáció beindítása. • Vagyonvédelem <p>o A pandémiás havária készletek fokozott védelme</p>
		6/f. szint	Az új vírus Magyarországon országos járványt okoz.
		6/g. szint	A Pandémia első hullámának lezajlása Magyarországon.
		6/h. szint	A Pandémia második/harmadik hulláma Magyarországon.
PANDÉMIA UTÁNI IDŐSZAK			Visszatérés az interpandémiás időszakra.

IDŐSZAK		előfordulhat állatokban, ám ha jelen is van azokban, az ember fertőződésének/megbetegedésének kockázata alacsony.
	8. fázis	Emberből nem mutattak ki új influenzavírus alaptípust, azonban a cirkuláló állati influenzavírus alaptípus komoly megbetegedési kockázatot jelent az ember számára.

VI. Záró rendelkezések

Jelen utasítás 2020.03.16. napjával lép hatályba.

Az utasítás végrehajtásáért, ellenőrzéséért, a benne foglaltak betartásáért és betartatásáért minden munkavállaló felelős.

Az utasításban foglaltak betartását ellenőriztetni fogom.

Az utasításban nem szabályozott kérdésekben a mindenkor érvényben lévő jogszabályok az irányadók.